

‘Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιάκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἐθν. Τραπεζῆς Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδρόμου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξαρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλῆ). Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνδὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

— Δίχως Βουλὴ—Τὸ γράμμα τοῦ κ. Φωκᾶ. —
Ἐσεβῆ πραξικοπήματα.

ΟΙ ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ φημεριδογράφοι τραβᾶν τὰ μαλλιά τους γιατί, φαίνεται, φέτος ἡ Βουλὴ θὰ μᾶς ἀγγίξει κάπως. Μπήκαμε στὸν Ὀχτώβρη κι ἀκόμα τίποτε, φωνάζουν ὄντε σκέψη κᾶν. Πότε θὰ συνέλθει ἐπιτέλους; Τὸ Δεκέβρη; Ἡ μήπως δὲ συνέλθει καθόλου, ὅσο νὰ μποῦμε στὸν καινούριο χρόνο;

Συφορᾶ, κ' εἶναι σὲ ἀλήθεια συφορᾶ νὰ πάνε στὰ χιλιόχρονα οἱ χυνοπωριώτικοι μῆνες δίχως νὰ τοὺς κελადήσουν τὰ κοινοβουλευτικὰ ἀηδόνια μᾶς καὶ δίχως οἱ πατέρες τοῦ ἔθνους νὰ λάβουνε αὐτόνομα μέτρα (δημοσιογραφικὴ κοινὸσέβρα αὐτὸ) γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ τόπου.

Ἄς μὴν ἀπελπίζονται ὅμως οἱ γῆλοι καὶ δὲ θὰ χάσουνε τὰ ἔθνη καὶ γλέντια τους· ἡ Βουλὴ θὰ συνέλθει, ἂν καὶ θὰ μποροῦσε νὰ εὐχηθεῖ κανεὶς νὰ γίνῃ κάποιο πείραμα καὶ νὰ μείνουμε ἕνα χρόνο δίχως Βουλὴ γιὰ νὰ δοῦμε μήπως τὰ πᾶμε καλύτερα. Τόσα χρόνια τώρα μὲ Βουλὴ εἶδαμε σὲ τί χάλια φτάσαμε.

★

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γερ. Φωκᾶς μ' ἕνα ἐξυπνότατο καὶ λογικώτατο γράμμα του στὸ «Messager d' Athènes» (ποῦ θὰ τὸ δημοσιέψῃ κι ὁ «Νουμάς» στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς) ἀπόδειξε τετραγωνικώτατα πὼς εἶναι κολοκυβένιος ὁ κωμικὸς ἀγώνας τοῦ κ. Μεσσαζέρη κατὰ τοῦ Ψυχάρη.

Ἡ κ. Τζοβάννα Μεσσαζέρη, σχολιάζοντας τὸ γράμμα τοῦ κ. Φωκᾶ ξαναμασάζει τίς χοντροφουτιές ποῦ εἶπαν οἱ διάφοροι «ἐπιφανεῖς» ποῦ καταπιαστήκανε νὰποδείξουνε πὼς ἡ γλῶσσα ποῦ διδάσκει στὸ Παρίσι καὶ γράφει στὰ βιβλία του ὁ Ψυχάρης δὲν εἶναι Ῥωμαϊκῆ. Ἡ κ. Τζοβάννα παρατηρεῖ ἀκόμα πὼς ὁ κ. Φωκᾶς πᾶσις μὲ φραντζέζικη χάρη (ἀλλὰ Γαλλικᾶ, δηλ.) νὰ ξεφυγεῖ ἀπὸ τὸ ἔθνη καὶ ζήτημα ποῦ ἔβγαλε στὴ μέση ὁ κ. Μεσσαζέρης γιὰ νὰ καταφέρει τὴ Γαλλικὴ Κυβέρνηση... νὰ πάψῃ τὸν Ψυχάρη!

Οἱ παρατήρησεις ὅμως τῆς κ. Τζοβάννας δὲν ἔχουνε καμιά σημασία. Τὸ γράμμα τοῦ κ. Φωκᾶ ἀπόδειξε, ὅχι πὼς ἡ γλῶσσα ποῦ διδάσκει καὶ γράφει ὁ Ψυχάρης εἶναι ἡ ἔθνη Ῥωμαϊκῆ γλῶσσα (γιατὶ αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ τᾶρνηθεῖ κανεὶς) ἀλλὰ πὼς οἱ «ἐπιφανεῖς» μᾶς, καθὼς κι ὁ κ. Μεσσαζέρης ποῦ τοὺς κάθισε στὴν μπερλίνα, δὲν ξέρουν τί λένε καὶ δὲ ντρέπονται καθόλου νὰ λένε ψέματα.

★

ΜΑΛΛΙΑΡΙΚΑ κρηρρούσματα! Ἐνας πεπᾶς («οὐ τὸ ἔξωτερικὸ προέβλεπε δὲν εὐρίσκειτο ἐν καλῇ διανοητικῇ καταστάσει», κατὰ τὸν ἐν καλῇ διανοητικῇ καταστάσει εὐρισκόμενον» Ταχυδρόμος τῆς Πόλης) εἶπε σὲ μιὰ ἐκκλησιᾶ τῆς Σμύρνης τὸ «πάτερ ἡμῶν» σὲ δημοτικὴ γλῶσσα· κ' εἶνας ἄλλος (κι αὐτὸς «ἐν οὐχί καλῇ διανοητικῇ καταστάσει εὐρισκόμενος») στοὺς Κορφοὺς κόλλησε στοὺς δρόμους πρό-

σκλήση σὲ κηδεῖα σὲ δημοτικὴ γλῶσσα γραμμένη «Τὸν ἀγαπημένο μᾶς ἀδερφὸ καὶ θεῖο κτλ. κηδεύομε σήμερον Τρίτην στίς 12 μ. ἀπὸ τὸ σιμὰ στίς Καλογριές σπιτί του».

Πρέπει νὰ διαβάσετε τὸ τί γράφει ὁ Πολίτικος «Ταχυδρόμος» καὶ ἡ Κορφιάτικη «Ἐφ. τῶν Εἰδήσεων» γι' αὐτὰ τὰ ἀσεβῆ πραξικοπήματα γιὰ νὰ βαστάτε τὴν κοιλιά σας ἀπὸ τὰ γέλια. Τὸ ἀστεϊότερο ὅμως τὸ γράφει ὁ «Ταχυδρόμος» ὑποστηρίζοντας πὼς ὁ Χριστὸς εἶπε τὸ «Πάτερ ἡμῶν» σὲ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα (!) καὶ δὲν ἐπιτρέπεται στοὺς βεθλούς νὰ πλαστογραφοῦνε, μεταφράζοντας τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ τοῦ χρόνου!

ΘΥΜΗΣΟΥ ΜΑΣ

Σὲ μιὰ Ἀθηναία κόρη

Ἐφυγες κ' ἔφυγε ἡ ἀγῆ
Ὁ ἥμιος τὸ φεγγάρι
Καὶ μαύρης νόχης καταχνιά
Σκεπάζει τὴν ἀστροφεγγιά.
Ἀν ἔμεινε μιὰ χάρη.

Ἐφυγες κι ἐμαραίνονται
Οἱ κῆποι καὶ τὰ δάση,
Ἄχ πότε πόδια τὰ γοργὰ
Νὰ τὰ πατήσο·ν μὰ φορὰ
Κ' ἡ φύση νὰ γελίση;

Πότε ἡ κόρη νὰ φανῆ
Ἀνδοστεφανωμένη
Πότε ἡ νότιθ' ἀδιαβῆ
Ποῦνοι στὰ κίλλη ἀκριβῆ
Τὴ γιὰ μᾶς νὰ εὐφραίνῃ;

Ἄ! χρόνοι πέρασαν πολλοὶ
Στὰ δοξασιμένα μέρη
Νὰ στείλουν πάλε οἱ οὐρανοὶ
Ὅλομι παρθένα νὰ φανῆ
Ἐνα λαμπρὸ ἀστέρι.

Πιὰ ἔφυγες; θυμήσου μᾶς
Κοὶ ἂν ξανάρθῃς πάλε
Νύφη μὲ νέον ταιριαστῆ
Ὅσο ὁ νοῦς σου φανταστῆ
Ἡ δόξα του μεγάλη.

Τὸν τόπο μᾶς νὰ θυμηθῆς
Κι ἀνέβα στὴ θαρούλα
Ποῦ σοῦδωκε ἄνθη καὶ κλαρί
Γιὰ νὰ σὲ δῆ καὶ νὰ χαρῆ
Τρισεύγενη Νυφούλα.

Ποταμὸς—Κέρκυρας.

ΣΗ. Ι. ΠΕΡΟΥΛΗΣ

ΕΝΑΣ ΠΡΟΛΟΓΟΣ *

Ἀγαπητέ μου Βαρλέντη,

Τὸ νὰ μὲ θυμηθῆς καὶ νὰ μοῦ ἀφιερῶσης τὰ ρωμαίικα σου δηγήματα εἶναι κάμποσο τιμητικὸ, καὶ δὲν μπορῶ νὰ τᾶρνηθῶ πὼς μὲ κολακεύει. Μοῦ ἤρθε ὅμως καὶ λίγο σὰ μάλλωμα. Εἶναι τῶρα μερικὰ χρόνια ποῦ τὰμέλησκα τὰ ἔργα τῆς φαντασίας. Ἄφησε ποῦ δὲν τὰ καταπιάστηκα, μὰ μήτε τὰ πολυδιάβαζα. Μὲ τράβαγε περισσότερο ἡ καθαυτὴ ἱστορία μὲ τὰ χεροπιαστὰ τῆς γεγονότα, καὶ μάλιστα τὰ δικά μᾶς, ποῦ σοῦ καίνε κομμάτι καὶ τὸ χέρι σὰν τὰ πιάτης. Μοῦ φάνηκε λοιπὸ σὰ νὰ γύριψες νὰ μοῦ τὸ θυ-

* «Δόξα καὶ Τιμὴ». Δηγήματα Χρ. Βαρλέντη, Ἀθήνα 1907.

μήσης πὼς ἀλλαξοπίστησα, πὼς ἀφήκα τὰ παλιὰ τὰ εἰδωλα, καὶ πὼς λάτρεψα νέους θεοὺς. Καὶ νὰ δῆς ποῦ μοῦκαμε κάποιο καλὸ ἢ πράξη σου. Μ' ἔκαμε νύνηστορήσω τὴν κοινὴ τὴν ἀλήθεια, πὼς ὁ καλὸς ὁ μύθος εἶναι κι ἀπὸ τὴν ἱστορία ἀληθινότερος, ἐπειδὴ ἂν ἡ ἱστορία μᾶς δίνει τὸ σκελετὸ καὶ τίς γενικὲς γραμμὲς, ἐκεῖνος ὅμως μᾶς φέρνει σάρκα, αἷμα, μορφὴ, ζωὴ. Τί μὲ μέλει ἂν ὁ ραγιάς ὁ «Θύμιος» σου δὲν εἶναι ἀληθινός; Ὁ χαρακτήρας του καὶ τὰ παθήματά του εἶναι ἀληθινὰ, ἢ ὄχι; Εἶναι. Λοιπὸν ἀληθινὴ ἱστορία ὁ «Ραγιάς». Καὶ μάλιστα ἱστορία ποῦ ἀφίνει σημάδια ἀφιλονεικῆτα στὴ φαντασία τοῦ ἀναγνώστη. Ἄν τὰ χρονικὰ τοῦ Περραιβοῦ καὶ τοῦ Σάθα μᾶς καίνε, αὐτὰ τὰ δικά σου μᾶς ψήφουνε, σάχη μᾶς τὴν κάμνουν τὴ βασανισμένη καρδιά μᾶς.

Κ' ἔτσι ἐρχόμαστε στὸν ὀρθό, ἂν ἔχῃ καὶ πλατωνικὸ δρισμό, πὼς τίποτε πιο ἀληθινὸ ἀπὸ τὴν ποίηση. Μ' ἄλλους λόγους, ὁ ἔθνη καὶ ἱστορικὸς πιο πολύτιμος βοηθὸς τῆς ἐπιστήμης του δὲν μποροῦσε νὰ φανταστῆ ἀπὸ τὸν ἔθνη ποιετῆ κι ἀπὸ τὸν ἔθνη δηγηματογράφου. Ἄς ἀφήσουμε τὰ παλιά, κι ἂς ἐρθομε στοὺς δώδεκα αὐτοὺς μῆνες. Μῆσα στοὺς δώδεκα αὐτοὺς μῆνες ἔχουμε τρία τέσσερα, μὰ ἂς ἀναφέρουμε μονάχα δυὸ παραδείγματα τεχνητῶν ποῦ πᾶσαν τὴν ἔθνη ἱστορία καὶ μᾶς σάλεψαν τὰ κατὰβρα τῆς ψυχῆς μᾶς μὲ τὴν τεχνικὴ παράσταση τοῦ ἀτέλειωτου ὕψους τῆς. Τὸ ἕνα, καὶ θὰ συμφωνήσης βέβαια νὰ τὸ βάλουμε πρῶτο πρῶτο, εἶναι ὁ περίφημος ὁ «Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου», ἔργο ποῦ μᾶς ξαναφέρει νέους δρίζοντες, καλειδοσκοπικὸ καθρέφτισμα τῆς φυλῆς μᾶς, ἄστρο τοῦ πρώτου μεγέθους ποῦ ἀφίνει ἐποχὴ στὴν ἱστορία ἔχει μονάχα τῆς ἑλληνικῆς, μὰ τῆς ἀνθρώπινης φαντασίας.

Δεύτερο νέο παράδειγμα ἔρχεται αὐτὸ σου τὸ βιβλίον μὲ τὸ «Ραγιά», μὲ τὸ «Λεῖψαν», μὲ τὰ «Βυζαντινά», μὲ τὴν «Ἀνέτα», μὲ τίς λιμπιστιές «Ἡρώιδες». Αὐτὰ μονάχα διαβαζοντας θάρρεψα πὼς ξαναδιάβασα ὅλους τοὺς τόμους ποῦ φυλλομετροῦσα τῶρα τόσον καιρὸ. Ὅλους ἐκεῖ μέσα στραγγισμένους τοὺς βρήκα. Τέτοια εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς ποίησης, ἐπειδὴ τὸ κάτω κάτω κι αὐτὰ ποῦ γράφεις ποίηση εἶναι.

Εἶταν ἕνας καιρὸς ποῦ μᾶς ἔφερναν ξένα μυθιστορήματα, ξενικὰ μεταβρασμένα, μὲ τίς καϊκιές ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Τὰ διάβαζε ὁ κοσμάκης κ' ἔχκε. Κατόπι ἐκλειε τὸ βιβλίον, καὶ πήγαινε στὸ καφενεῖο νὰ παίξῃ ταβλί ἢ νὰ μιλήσῃ πολιτικᾶ. Κάπου κάπου ἔβγαίνε καὶ κανένα πρωτότυπο. Πρωτότυπο δηλαδὴ, ποῦ δὲν εἶταν ἡ μορφή του ἀπέξω δανεισμένη. Εἶδε μὴ, τὸ θέμα ξένο, τὰ αἰσθήματα ξένα, τέλος κ' ἡ γλῶσσα ξένη, γιατί ξένη θὰ τὴν ποῦμε καὶ τὴν καθαρεύουσα. Τὰ διαβαζαμε κ' ἐκεῖνα, εἶπειτα πηγαίναμε καὶ λέγαμε στοὺς φίλους μᾶς, πρωτότυπο ἔγραψε ὁ Τάδες. Ἐκεῖ τέλειωνε ὁ σκοπὸς του.

Τὸ καθαυτὸ δῆγημα, δηλαδὴ τὸ ἔθνη καὶ τὰ ληθινὸ, φῦτρωσε στὸν τόπο μᾶς ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ καταρκυλλήστηκε ἀπὸ τὰ στήθια του ἡ πέτρα ποῦ τὸν πλάκωνε. Βγήκε μονάχο του, ἀκαλλιέργητο, ἀπότιστο, ἀσκάλιστο, σὰν ἀγριοβότανο. Τὸ εἶχε μέσα του τὸ χῶμα, δὲν μποροῦσε νὰ μὴν τὸ βγάλῃ. Τέτοια εἶταν τὰ πρῶτα ἐκεῖνα τὰ δοκιμάσματα. Ὡς τόσο ἀξαφνὰ βγαίνει ἕνας Καρκαβίτσας, καὶ μᾶς ξαφνίζει μὲ τέτοια δύναμη καὶ τέχνη, ποῦ λὲς κ' ἠφαίστειο εἶταν τὸ χῶμα του, κι ἀνάγκη ἀπὸ πολὺκαιρὴ προετοιμασία δὲν εἶχε. Ὅμως ὁ Καρκαβίτσας εἶταν ἐξαίρεση. Κάμποσα ἄλλα ἀργότερα ἔργα μᾶς τὸδειξαν πὼς καθὼς ἡ ποίηση, ἔτσι καὶ τὸ δῆγημα

